

อยู่กับงูเห่า ...

นำเสนอเมื่อ : 23 พ.ค. 2552

อยู่กับงูเห่า

ขอให้คำขวัญแกโยมทั้งหลาย
และลูกศิษย์ใหม่ที่เดินทางจากลอนดอนมาพักอยู่ที่วัดหนองป่าพง
ขอให้ทำความเข้าใจในธรรมะที่ได้ศึกษาแล้วที่วัดหนองป่าพงนี้ โดยย่อก็คือ
ให้ปฏิบัติให้พ้นทุกข์ในวิมุตตนิสสาร

ขอให้โยมจำไว้ในใจว่า หรืออารมณ์ทั้งหลายนั้น จะเป็นอารมณ์ที่พอใจก็ตาม
หรืออารมณ์ที่ไม่พอใจก็ตามอารมณ์ทั้งสองอย่างนี้ มันเหมือนงูเห่า
งูเห่ามันมีพิษมากถ้ามันจกคนแล้วก็ทำให้ถึงแก่ความตายได้
อารมณ์นี้ก็เหมือนกับงูเห่าที่มีพิษร้ายนั้น อารมณ์ที่พอใจก็มีพิษมากอารมณ์ที่ไม่พอใจก็มีพิษมาก
มันทำให้จิตใจของเราไม่เป็นเสรี ทำให้จิตใจไขว่เขว จากหลักธรรมของพระพุทธเจ้า

วันนี้จึงขอให้โอวาทย่อๆ แกโยม ขอให้เป็นผู้มีสติอยู่ทั้งกลางวันกลางคืน จะยืน
จะเดิน จะนั่ง จะนอน ก็ให้นอนด้วยสติ นั่งด้วยสติ เดินด้วยสติ ยืนด้วยสติ จะพูดก็พูดด้วยสติ
จะทำอะไรๆ ก็ให้มีสติอยู่ด้วยทั้งนั้น

เมื่อมีสติแล้ว สัมผัสัญญะความรู้ตัวมันก็จะเกิดขึ้นมา
สติกับสัมผัสัญญะเป็นของคู่กัน เมื่อทั้งสองอย่างนี้เกิดขึ้นพร้อมกันแล้ว
ก็จะนำไปัญญาให้เกิดตามที่นี้เมื่อมีทั้งสติ สัมผัสัญญะปัญญาแล้ว ก็จะเป็นผู้ที่ตื่นอยู่
ทั้งกลางวันและกลางคืน

ธรรมะที่พระพุทธเจ้าท่านทรงสอนนั้น ไม่ใช่ธรรมะที่เพื่อพุ่งเฉยๆหรือรู้เฉยๆ
แต่เป็นธรรมะที่ต้องปฏิบัติ ต้องทำให้เกิดขึ้น ต้องทำให้มีขึ้นในใจของเราให้ได้
จะไปที่ไหนก็มีธรรมะ จะพูดก็ให้มีธรรมะ จะเดินก็ให้มีธรรมะ จะนอนก็ให้มีธรรมะ
จะทำอะไรก็ให้มีธรรมะทั้งนั้น

คำว่า "มีธรรมะ" นี้ก็คือ จะทำอะไรก็ตาม จะพูดอะไรก็ตาม ให้ทำด้วยปัญญา
ให้พูดด้วยปัญญา ให้นึกคิดด้วยปัญญา ผู้ใดมีสติ สัมผัสัญญะ ควบกับปัญญา อยู่ตลอดเวลาแล้ว
ผู้นั้นยอมอยู่ไกลพระพุทธเจ้าทุกเมื่อ

ดังนั้น แม้เมื่อโยมจากวัดหนองป่าพงนี้ไปแล้ว ก็จงเป็นผู้ปฏิบัติ
ให้ธรรมะทั้งหลายมารวมอยู่ที่ใจ มองลงไปที่ใจ ให้เห็นสติ ให้เห็นสัมผัสัญญะ ให้มีปัญญา
เมื่อมีทั้งสามอย่างนี้แล้ว มันจะมีการปล่อยวาง รู้จักเกิดแล้วมันก็ดับ ดับแล้วมันก็เกิด
เกิดแล้วมันก็ดับ

ที่เรียกว่า "เกิดๆ ดับๆ" นี้คืออะไร คืออารมณ์ซึ่งมันเกิดขึ้นแล้วมันก็ดับไป
ดับแล้วมันก็เกิดขึ้นมา ในทางธรรมะเรียกว่าการเกิดดับ มันก็มีเท่านี้ ทุกข์มันเกิดขึ้นแล้ว
ทุกข์มันก็ดับไป ทุกข์ดับไปแล้ว ทุกข์ก็เกิดขึ้นมา นอกเหนือจากนี้ไป
ก็ไม่มีอะไรมีแต่ทุกข์เกิดแล้ว ทุกข์ก็ดับไป มีเท่านี้

เมื่อเห็นเช่นนี้แล้ว จิตของเราก็จะเห็นแต่การเกิด-ดับอยู่เสมอ เมื่อเห็นการเกิด-
ดับอยู่เสมอ ทุกวัน ทุกเวลา ตลอดทั้งกลางวัน ตลอดทั้งกลางคืน ตลอดทั้ง การยืน เดิน นั่ง นอน
ก็จะเห็นได้ว่ามันไม่มีอะไรจริงๆ มีแต่เกิด-ดับ อยู่เท่านั้นเอง แล้วทุกอย่างมันก็จะบออยู่ตรงนี้

เมื่อเห็นอารมณ์เกิด-ดับอย่างนี้อยู่เสมอไปแล้วจิตใจก็จะเกิดความเบื่อหน่าย
เพราะเมื่อคิดไปแล้ว ก็ไม่มีอะไรมากมาย มันมีแต่การเกิดแล้วก็ดับ ดับแล้วก็เกิด เกิดแล้วก็ดับ
มันมีอยู่เท่านี้ ฉะนั้นเมื่อคิดแล้วก็ไม่ว่าจะไปเอาอะไรกับมัน พอคิดใดเช่นนี้
จิตก็จะปล่อยวางปล่อยวางอยู่กับธรรมชาติ มันเกิดเราก็รู้ มันดับเราก็รู้ มันสุขเราก็รู้
มันทุกข์เราก็รู้ รู้แล้วไม่ไหวเราจะไปเป็นเจ้าของสุขนะ หรือเมื่อทุกข์ขึ้นมา
เราก็ไม่เป็นเจ้าของทุกข์เหมือนกัน เมื่อไม่เป็นเจ้าของสุข ไม่เป็นเจ้าของทุกข์ มันก็มีแต่การเกิด-
ดับอยู่เท่านั้น ก็ปล่อยไปตามธรรมชาติของมันอย่างนั้นแหละ เพราะมันไม่มีอะไร

อารมณ์ทั้งหลายที่ว่ามานี้ เหมือนกันกับงูเห่าที่มีพิษร้าย ถ้าไม่มีอะไรมาขวาง
มันเลื้อยไปตามธรรมชาติของมัน แมพิษของมันจะมีอยู่ มันก็ไม่แสดงออก ไม่ได้ทำอันตรายเรา
เพราะเราไม่ได้เข้าไปใกล้มัน งูเห่าก็เป็นไปตามเรื่องของงูเห่า มันก็อยู่อย่างนั้น

ดังนั้น ถ้าหากเป็นคนที่ฉลาดแล้ว ก็จะปล่อยหมดสิ่งที่ดีก็ปล่อยมันไป
สิ่งที่ชั่วก็ปล่อยมันไป เหมือนอย่างเราปล่อยงูเห่าตัวที่มีพิษร้ายนั้น
ปล่อยให้มันเลื้อยของมันไปมันก็เลื้อยไปทั้งพิษที่มีอยู่ในตัวมันนั่นเอง

ฉะนั้น คนที่ฉลาดแล้ว เมื่อปล่อยอารมณ์ก็ปล่อยอย่างนั้น ดีก็ปล่อยมันไป

แต่ปล่อยอย่างรู้เท่าทันชั่วก็ปล่อยมันไป ปล่อยไปตามเรื่องของมันอย่างนั้นแหละอย่าไปจับ
อย่าไปตอมมัน เพราะเราไม่ต้องการอะไรชั่วก็ไม่ต้องการ ดีก็ไม่ต้องการ ทุกข์ก็ไม่ต้องการ
มันก็หมดเท่านั้นเอง ที่นี้ความสงบก็ตั้งอยู่เท่านั้นแหละ

เมื่อความสงบตั้งอยู่แล้ว เราก็ดูความสงบนั้นแหละ เพราะมันไม่มีอะไรแล้ว
เมื่อความสงบเกิดขึ้นความวุ่นวายก็ดับ พระผู้มีพระภาคเจ้าท่านตรัสวานิพพานคือความดับ
ดับที่ตรงไหน? ก็เหมือนไฟเรานั้นแหละมันลุกตรงไหน มันร้องตรงไหน? มันก็ดับที่ตรงนั้น
มันร้อนที่ไหนก็ให้มันเย็นตรงนั้น ก็เหมือนกับนิพพานก็อยู่กับวิกฎสงสาร
วิกฎสงสารก็อยู่กับนิพพาน เหมือนกันกับความร้อนกับความเย็น มันก็อยู่ที่เดียวกันนั่นเอง
ความร้อนก็อยู่ที่มันเย็น ความเย็นก็อยู่ที่มันร้อน เมื่อมันร้อนขึ้น มันก็หมดเย็น เมื่อมันหมดเย็น
มันก็ร้อน

วิกฎสงสารกับนิพพานนี้ก็เหมือนกัน ท่านให้ดับวิกฎสงสารคือความวุ่น
การดับความวุ่นวายก็คือการดับความร้อน ไฟทางนอกก็คือไฟธรรมดา มันร้อน เมื่อมัน ดับแล้ว
มันก็เย็น แต่ความร้อนภายในคือ ราคะ โทสะ โมหะ ก็เป็นไฟเหมือนกัน ลองคิดดูเมื่อราคะ
ความกำหนัดเกิดขึ้น มันร้อนไหม? โทสะเกิดขึ้นมันก็ร้อนโมหะเกิดขึ้นมันก็ร้อน มันร้อน
ความร้อนนี้แหละที่ท่านเรียกว่าไฟ เมื่อไฟมันเกิดขึ้น มันก็ร้อน เมื่อมันดับ
มันก็เย็นความดับนี้แหละคือนิพพาน

นิพพานคือสภาวะที่เข้าไปดับซึ่งความร้อน ท่านเรียกว่าสงบ คือดับซึ่งวิกฎสงสาร
วิกฎสงสารคือความเวียนวายตายเกิดอยู่อย่างนั้น เมื่อถึงนิพพานแล้ว
ก็คือการเข้าไปดับซึ่งความหมุนเวียนเปลี่ยนแปลง อันนั้น เรียกว่าการดับราคะ ดับโทสะ
ดับโมหะ ก็ดับที่ใจของเรา นั่นแหละ คือใจถึงความสงบ

ในความสงบนั้น สุขก็ไม่มี ทุกข์ก็ไม่มี แต่มนุษย์เรานั้นแหละจะอดสุขไม่ได้
เพราะเห็นว่าความสุขเป็นยอดของชีวิตแล้ว
แม้พระนิพพานก็ยังมาว่าเป็นความสุขอยู่เพราะความคุ้นเคย ตามเป็นจริงแล้ว เลิกสิ่งทั้ง 2
อย่างนี้ก็เป็นความสงบ

เมื่อโยมกลับบ้าน แล้วขอให้เปิดเทปธรรมะนี้ฟังอีก จะได้มีสติ
เมื่อโยมมาอยู่วัดหนองป่าพงใหม่ๆ โยมองไห้
เมื่ออาตมาเห็นหน้าตาของโยมอาตมาก็ดีใจทำไมจึงดีใจ? ที่ดีใจก็เพราะว่า นี่แหละ
โยมจะได้ศึกษาธรรมะที่แท้จริงละ ถ้าน้ำตาไม่ออกก็ไม่ได้เห็นธรรมะเพราะน้ำนี้เป็นน้ำไม่ดี
ต้องให้มันออกให้หมด มันถึงจะสบาย ถ้าน้ำนี้ไม่หมด ก็จะไมสบาย มันก็จะเป็นอยู่อย่างนี้
อยู่เมืองไทยก็จะร้องไห้อยู่อย่างนี้ กลับไปกรุงลอนดอนก็จะร้องไห้อีก มีชีวิตอยู่ก็จะร้องไห้
อยู่อย่างนี้แหละ เพราะน้ำนี้มันเป็นน้ำกิเลส เมื่อทุกข์ก็บีบน้ำนี้ให้ไหลออกมา
เมื่อสุขมากก็บีบน้ำนี้ออกมาอีกเหมือนกัน ถ้ามืดน้ำนี้เมื่อใด ก็จะสบาย ถ้าโยมทำได้
โยมก็จะมีแต่ความสงบ ความสบาย

ขอให้โยมรับธรรมะนี้ไปปฏิบัติ ไปปฏิบัติให้พ้นทุกข์ ให้มันตายก่อนตาย
มันถึงสบาย มันถึงสงบ

ขอให้โยมมีความสุข ความเจริญ ให้เป็นผู้ประพาศธรรมะให้พ้นจากวิกฎสงสาร

ภาวนาพุทธโธ น้ำตาไม่ไหล

พวกเราชาวพุทธทั้งหลาย วัน 8 คำหรือ 15 คำ เป็นวันกรณีพิเศษที่สำคัญสำหรับพุทธบริษัททั้งหลายถึงแม้ว่าพวกเขาจะมาวัดก็ตาม หรือไม่มาวัดก็ตาม วันนี้ให้ถือเป็น “วันพิเศษ” ให้รักษากาย วาจา ใจ ของเราให้เป็นปกติ ต่างจากวันธรรมดา เพราะว่าวันนี้เป็นวันที่เราได้อบรมธรรมะ อบรมภายในวัดก็ดีนอกวัดก็ดี วันนี้ให้เป็นวันพิเศษ สถานที่วัดนี้ยังไม่สะดวกเท่าไรหรอก เพราะมาอยู่ใหม่ยังไม่เรียบร้อย จะมาทำเป็นกิจจะลักษณะฟังเทศน์ฟังธรรมก็ยังไม่สะดวกเท่าไร มาพักกันชั่วคราววัดหนองป่าพงเป็นวัดที่ไกลจากบ้าน ให้พวกเราพากันไปวัดหนองป่าพงให้มากๆ เมื่อถึงวันพระที่นี้เป็นสถานที่คับแคบ(วัดกอนอก) เป็นแต่เพียงสถานที่รับแขกที่มาจากทางไกลเท่านั้น แขกทางไกลก็มาพักชั่วคราว มากราบเยี่ยมแล้วเขาก็ไป สถานที่ฟังเทศน์ สถานที่แสดงธรรมคือ “วัดหนองป่าพง” เป็นสถานที่เงียบ ไกลจากชุมชน ไกลจากสิ่งรบกวน เป็นสถานที่สมควรฟังธรรม และทำสมาธิภาวนา วัดนี้เป็นวัดเกาแก (วัดกอนอก) ก่อตั้งทั้งหลายถาขาดการรักษาก็เป็นเหมือนวัดนี้แหละ ศาลาก็ไม่มี กุฏิก็ไม่มี รั้วก็ไม่มี อะไรทุกอย่างทรุดโทรมไปหมดเพราะว่าไม่มีคนรักษาฉันใด ตัวพวกเราทั้งหลายที่เป็นพุทธบริษัท มีอุบาสกอุบาสิกา ภิกษุสามเณร ที่นับเนื่องอยู่ในพุทธบริษัทนี้ ถาหากว่าขาดการอุปถัมภ์รักษาตัวเองมันก็เหมือนกับวัดนี้ นับวันแต่จะทยอยเข้าไปพังเข้าไปกุฏิวิหารทรุดโทรมไป ผลที่สุดก็เหลือแต่แผ่นดิน พวกเราชาวพุทธทั้งหลายก็เหมือนกัน จะเป็นพระภิกษุสามเณรหรือญาติโยมก็ตาม ชาวพุทธไม่ปฏิบัติตามชาวพุทธ มันก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร เหมือนกันกับมีวัดไม่มีพระอยู่อาศัย ไม่มีญาติโยมอุปถัมภ์คำชู มันก็เหลือแต่วัตถุ เหลือแต่แผ่นดิน เป็นวัดที่ไม่สมบูรณ์เป็นวัดที่ทรุดโทรม บุคคลหญิงชายทั้งหลายก็เหมือนกันถาหากว่าพวกเราไม่มี “ศีลธรรม” คนนั้นก็หมดความเป็นคน มันเหลือแต่หนังเหลือแต่กระดูก เหลือแต่เนื้อตัวคนไม่มีคุณงามความดีในใจของเราไม่มี ฉะนั้น คนปราศจากคุณงามความดี คือไม่รู้จักความดีนั้นแหละ มาหาพระก็มาหาแต่ของดี ไม่รู้ว่า “ของดี” อยู่ไหน? ไม่มีของดีหรอก ต้องรักษาเอามันถึงจะดี

เราไม่ได้ทำความดีถึงจะขอของดีมันก็ไม่ได้ดี พระพุทธองค์ท่านสอนว่า “ความดีของเราก็คือ กาย วาจา ใจ รักษามัน แต่งปรับปรุงมัน ปฏิบัติให้มันดีงามขึ้น มันก็ดีอยู่ในที่นั้น ไม่ใช่ของดีจะไปขอเอาที่พระพุทธรูป พระพุทธรูปก็ให้ของดีเราไม่ได้ นอกจากท่านสอนให้ทำ ให้ทำเอา ให้ละอย่างนั้น ปฏิบัติอย่างนี้ แล้วก็ไปปฏิบัติเอา มันก็ได้ มันก็ดีขึ้นมา ไม่ใช่ขอของดีอยู่กับพระพุทธรูป ของดีที่อยู่กับพระพุทธรูปก็เป็นของดีที่อยู่กับพระองค์ จะไปขอเอาที่ท่านไม่ได้ เราจะต้องปฏิบัติเอา ผลที่สุดแล้วความดีก็จะอยู่กับเรา แต่ถาเราไม่สร้างความคิดที่ถูกต้องขึ้น มันก็ดีขึ้นไม่ได้ ไม่ปรากฏขึ้นได้ ความดีมีอยู่ทั่วไปในสกลกายของเรา สร้างขึ้นปฏิบัติขึ้น พวกเราจึงได้มาปฏิบัติเป็นกลุ่มขึ้นเพื่อฟังธรรม เพื่อจะได้รู้จักว่าของดีเป็นอย่างไร ของดีอยู่ที่ไหน? ทำอย่างไรถึงจะดี? เพื่อเราจะได้อธิบายอย่างแน่นอน ถารูจักแน่นอนแล้วของดีก็อยู่กับตัวเรา

พระพุทธองค์ท่านสอนว่า “อัคราตาโร ตถาคตาพระตถาคตเป็นผู้บอก” ท่านเอาของดีให้เราไม่ได้ ท่านบอกว่าคุณนั้นควรละ อันนั้นควรประพฤติปฏิบัติ อันนั้นผิดอันนั้นถูก ท่านบอกให้เท่านี้ ไม่ใช่ท่านจะเอาของดีให้เรา

เอาความชั่วหนึ่ออกจากเราได้ เราต้องทำเอาเองความดีสร้างเอาเอง ความชั่วถ้ามีขึ้นก็ละเอาเอง ฉะนั้น ท่านให้เรามาฟังธรรมแล้วให้ภาวนา “ภาวนา” ก็คือพิจารณาคุณนั้นแหละ ทำไรทำนาก็เหมือนกันถ้าขาดการภาวนาก็ไม่เป็น คือมันไม่ดี ภาวนาคือการคิดให้มันถูกต้อง คิดให้มันดีงาม เรียกในทางธรรมะว่าการ “ภาวนา” เอาพุทโธให้ภาวนา “พุทโธ” แปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ถ้าใครภาวนาพุทโธแล้ว ไม่มีน้ำตาไหลใจไม่ขุ่นมัว ใจปราศจากความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นใจที่สูงประยับ

ถ้าเราดูเรื่องของมันก็เป็นอย่างนี้ความทุกข์เกิดขึ้นไม่ได้ แต่เราไม่ค่อยได้พิจารณาอย่างนี้ วันหนึ่งมีโยมมาจากอำเภอบ้านนาเจริญ มาหาอาตมา แยกทุกข์มาก วนวายมาก แยกบอกว่าแยกทุกข์มากเป็นเรื่องใหญ่มาก อาตมาถามว่าเรื่องอะไรที่โยมว่าเป็นเรื่องใหญ่มาก แยกบอกว่าเมียแก่ตาย หือ? นี่ก็เรื่องใหญ่โตอะไร เรื่อง “ตาย” มันเป็นเรื่องธรรมดา ไม่ใช่เรื่องใหญ่โตอะไรหรอก ถ้าเรื่องใหญ่ก็คือเรื่อง “เกิด” ขึ้นมานั้นแหละมันเป็นเรื่องใหญ่กว่า ตายมันเรื่องเล็กหรือ ตายมันมาจากไหน ตายมันมาจากเกิด จะมาเสียใจกับมันทำไม เวลามันเกิดมาทำไมไม่เสียใจ ทำไมจะมาเสียใจเวลาที่มันตาย อาตมาตกใจหมดนึกว่าเป็นเรื่องใหญ่โตอะไร นี่แหละเลยเห็นว่าเป็นเรื่องใหญ่โตไป ความจริงท่านให้

พิจารณาความเกิด พิจารณาความแก่ พิจารณาความเจ็บ พิจารณาความตาย พุทธองค์ท่านให้พวกเราพิจารณาสิ่งเหล่านี้ แต่เราเกิดขึ้นมาได้พิจารณา มัวแต่เพลิดเพลินกันอยู่ คนเราถ้ามัวเพลิดเพลินแล้ว มันเป็นบามันจึงเพลิดเพลิน ถ้าไม่เป็นบามันไม่เพลิดเพลินหรือ

ถ้าว่าไม่จริงลองเอาสุรามาดื่มดูสิ เป็นบ้าเลยเพลิดเพลินกันไปเลยและ ร้องรำทำเพลงกันขึ้นเดี๋ยวนี้เลย ถ้าให้อยู่สบาย สงบ เป็นคนไม่บ้า มันไม่เพลิดเพลินหรือ อยู่อย่างสงบสบาย ถ้าคนสนุกสนานเพลิดเพลินแล้วคือคนเป็นบ้า เอาสุรามาดื่มดูสิ ไม่รู้ว่าใครเป็นพอบตา ไม่รู้ว่าใครเป็นลูกเขย เล่นหัวกันไปเลย ถ้าคนเพลิดเพลินร้องรำทำเพลงคือคนบ้า

คนเรามันชอบเพลิดเพลินไปเอาภิกษุชามาสูบให้ตัวเองเป็นบ้า เอาสุรามาดื่มให้ตัวเองเป็นบ้า เอาภิกษุมาฉายให้สนุกสนาน ถ้าคนเป็นบามันเพลิดเพลิน ถ้าคนไม่บ้าแล้วเป็นคนสงบ ภูเขาขยับก็คือนอนหลับนั่นแหละ เมื่อคืนนี้ถึงขนาดพระไม่ได้ตีระฆัง พระมาบอกอาตมาว่า หลวงพ่อวันนี้ไม่ต้องตีระฆัง เพราะในบานเรามีภิกษุขยับ คิดว่าเขาคงไม่มาวัดกัน อาตมาเลยบอกว่า เออ !...หยุดซะก็ดี ให้เขาไปดูหนังกัน คนเรามันชอบเป็นบามากกว่าเป็นคนดี ชอบความหลงมกมายมากกว่าความจริง ทำไมมันถึงจะไม่ทุกข์ อาตมาเลยบอกพระว่า เออ ! วันหลังคอยตีเถอะวันที่หนังเขาไม่ฉายคอยดี วันนี้เขาเป็นบาก็ให้เขาเป็นไปตามบาเขาซะก่อน วันไหนเขาไม่เอาหนังมาฉายคนดี ๆ เขาจะมาวัด เมื่อคืนนี้พระเลยไม่ได้ตีระฆัง พระท่านก็ยอมหนังเขาเหมือนกัน ถ้าจะมาเทศน์อยู่ที่นี่ หนังก็ฉายอยู่โน่น ต้องแพภิกษุขยับ เขาเลยเลิกซะดีกว่า นี่ก็เลยไปไม่ไหวเพราะความเห็นเป็นอย่างนั้น ภิกษุขยับมันเป็นเรื่องทำให้จิตใจหลงมกมาย ลูกหลานเราชอบมากถ้าไปอย่างนั้น ไม่ว่าแต่ลูกหรือแม่มันก็เหมือนกันนั่นแหละพ่อแม่ก็เหมือนกันนั่นแหละ ชอบมากของอย่างนั้น ชอบของต่ำช้า มันมีแต่เรื่องยั่วชวนหัวใจหมดทุกอย่าง เป็นอย่างนี้ชอบอย่างนี้ ลองเอาพระมาเทศน์ลองดู กับเอาโกมาชนกันลองดู ต้องไปดูโกชนกันหมดทุกคน คนเรามันชอบอย่างนั้นทุกวันนี้ เอามวยมาชกกันดู ต้องไปดูเขาชกมวยกันหมด มันเลวร้ายขนาดนี้แหละคนเรา

อันนี้ท่านสอนแต่สิ่งดีๆ มันไม่ฟังหรอก มันไม่รู้จักดี ภัยมาถึงจึงค่อยคิดถึงความดี เช่น ความเจ็บไข้มาถึงจึงคิดถึงความดี ความตายมาถึงจึงคิดหาความดีฉะนั้น พระพุทธองค์ท่านจึงให้พิจารณา “มรณานุสติ” คือ ความตายทุกวันๆ ให้จิตใจมันอ่อนโยน พิจารณาความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตาย มันดีไปทางธรรมะ มันไม่ได้ดีไปทางโลก ดีทางที่ไม่เบียดเบียนเยือกเย็นหัวใจ ศีลธรรมจะเกิดขึ้นได้ก็เพราะมีความรู้สึกอย่างนั้นเสียก่อน ท่านให้ภาวนา

การภาวนานี้ก็ไม่ค่อยรู้จักกัน เอาสั้นๆ ให้ให้ภาวนา พุทโธ ยิ่งหลงไปใหญ่ยิ่งไม่รู้จัก เอาพุทโธให้ยิ่งไม่รู้จักความหมาย ปลาเตนออกของจิ้งร่อง พุทโธ อย่างนี้รู้จัก ความตายก็คิดเห็นแต่เวลาทกลม เวลาชนสะดุด ร่อง “โอยตาย” ก็แล้วไป ลุกขึ้นมาได้ก็ไม่ตาย ไปเหยียบบงตกใจร่อง “โอยตาย” แต่ถาไม่ได้เหยียบบงก็ไม่ได้ตาย เท่านั้นเห็นความตายแวนเดียว เหมือนฟ้าแลบเท่านั้น

พระพุทธเจ้าท่านให้พิจารณาความไม่เที่ยงเรื่อยๆ มา ฉะนั้นคนจึงเห็นความพลัดพรากจากกัน ความแก่ ความตายเป็นเรื่องใหญ่ที่สุด เห็นเป็นเรื่องใหญ่ที่สุดความเป็นจริงมันเป็นเรื่องไม่ใหญ่ มันเป็นเรื่องธรรมดา พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย เราเกิดมาตายไปหมด ไม่มีใครเหลืออยู่ นี่เป็นเรื่องธรรมดา ถ้าเราพิจารณาเห็นชัดแล้วใจของเราจะมั่นคง ใจเราจะไม่สร้างบาป ไม่อยากสร้างกรรมชั่วทั้งหลาย ใจมันคงมีศีลธรรม การภาวนาท่านจึงให้ภาวนาพุทโธ พุทโธ ให้ใจน้อมนึกถึงคุณพระพุทธเจ้าให้ใจเราตื่น ให้ใจเราเบิกบาน ให้ใจเราสงบ

เราได้อยู่ในโลกนี้ต่างคนก็ต่างมา มาอยู่ที่นี้ไม่รู้ว่ามาอยู่ทำไม ไม่รู้จักเวลา จะไปกับอะไรก็ไม่รู้จัก อยู่ไม่รู้ว่าอยู่กับอะไรไม่รู้จัก ไม่รู้เรื่องของตัวเอง เมื่อเกิดขึ้นมา อยู่ไปตามเรื่องมันเหมือนกับไก่ พอถึงตอนเขาก็ลุกไปหากิน พอเย็นมาก็พาลูกเขานอน เท่านั้นแหละไม่มีความหมายอะไร มนุษย์เราทั้งหลายก็เหมือนกัน ถ้าไม่ได้พิจารณาถึงเรื่องอย่างนี้ก็เหมือนกันกับไก่ ไม่ได้มีความหมายอะไรมากมาย ศีลธรรมนี้คนจึงรูยากเห็นยากมันไม่เห็นงายๆ อย่างวัดกอกนอกเรานั้นแหละ ตั้งวัดมานานถึง 96 ปีแล้ว ไม่เห็นใครภาวนาเป็นสักที พระเขามาที่เทศน์แต่ “มัทรี” ให้โยมฟัง หาหนังสือมัทรีมาเทศน์ให้โยมฟัง เสียงสูงๆ ต่ำๆ เป็นบ่ากันไม่หยุดสักที เลยไม่ได้เรื่อง ไม่เกิดประโยชน์อะไร เลยไม่รู้จัก “บาป” ไม่รู้จัก “บุญ” ไม่รู้จักคุณไม่รู้จักโทษ พุทธศาสนาไม่มีในที่นี้ไม่มีอะไร สร้างแต่สิ่งลอลวง สร้างแต่สิ่งหลงงมงายอยู่ในโลกนี้ จิตใจไม่สว่างสักที ทำก็ทำไปอย่างนั้นแหละไม่ทำไปตามความจริง

เมื่อวานนี้โยมมาจากอำเภอลำปางมาหาหนึ่งคันรถมาขอของดี มาขอน้ำมนต์ ขอชานหมากแห้ง พอกทราบเสร็จก็ขอเลย พวกเขาไม่รู้จักของดี อาตมาถามว่า ไตภาวนาไหม? พวกเขาตอบว่า ไม่ได้ภาวนา ไตแต่เมตตาเท่านั้นแหละ ทองเมตตา อาตมาเลยถามต่อไปว่า เลิกหักขาบหรือยัง? พวกเขาตอบว่า ยัง ถ้าไม่หักก็จะไม่ได้กินนี่ดูซิ ไตแต่เมตตาสัตว์ เมตตาหมาความว้ายังไงยังไม่รู้จัก อาตมาเลยถามต่อไปว่า จะไม่เลิกเลยหรือโยม จะทำไปจนกว่าจะตายโนนหรือ? พวกเขาตอบว่าเอาจนตายโนนแหละ เลิกก็ไม่ได้กินเท่านั้นแหละ นี่พวกเขาตอบเล็ก.. ไม่ตองพูดกันแล้วทีนี้ ไม่มีอะไรจะพูดให้กันฟังอีกแล้ว ถ้าเป็นอย่างนี้

นี่คือมันไม่สนใจสักหน่อย ไม่มีใครขึ้นมาพิจารณา แล้วก็เรื่องจำเป็นมาก วัดอาจารย์สุเมธวัดกรงลอนดอน เดินไปไม่เท่าไรมีแตกกระตายเป็นกระต่ายป่า

ไม่มีใครจะไปทำลายเบียดเบียนมัน มีแต่เขาสงวนเอาไว้ เอาดาขายมาล้อมกระต่ายไว้ ถ้าเป็นบานเราคิดว่าคงไม่เหลือ มันไกลกันมากเรากับเขาจึงไม่มีอะไรจะพูดด้วย เขาสงสารจริงๆ แต่เขาไม่ได้ทองเม็ดตาเหมือนเรา “อะหังสุขโขโตโหมมิ นิทุกโขโหมมิ สัพเพสัตตา” เขาไม่ได้ทอง แต่เขาเห็นสัตว์เขาสงสารมากแล้วใครจะดีกว่ากันที่นี่ ระหว่างเรากับเขา คนหนึ่งทองเม็ดตาได้ แต่ไม่เลิกฆ่าสัตว์สักที แต่คนหนึ่งไม่ได้ทองเม็ดตา แต่เขาไม่โตฆ่าสัตว์ เขาสงสารมัน นี่ลองๆ ดูอะไรมีความหมายกว่ากัน อย่างนี้ น่าจะพิจารณา เรามาฝึกตั้งแต่เล็กๆ เอาหนังสือคติถึงให้ตายไม่ไหวเหลือ แต่ทางเขาบุง ไสเดือนขนาดเล็กๆ ของเขาก็ไม่ทำมัน สงสารมันมันไกลกันมากจริงๆ เขาไม่มีหลักพุทธศาสนา แต่จิตใจเขาเป็น ทางเราเรียนได้ 9 ประโยค แปลได้ตรงเป้งสุดก็ได่ สวดเมตตาสัตว์ก็ได้ แต่สัตว์เขามาไกลฆ่าทั้งพ่อทั้งแม่มันไม่ไหวเหลือ อันนี้ความหมายมันต่างกันมาก

ศีลธรรมคือความจริง พุดเฉยๆ ไม่เกิดประโยชน์นะ กาย วาจา ใจ มันไม่เป็น ถ้าจิตมันเป็น มันเป็นของมัน ศีลธรรมเกิดขึ้นมาได้ ยิ่งไกล ดูไปยิ่งไกลมากพวกเราไกลจากพุทธศาสนา นอกจากจะพูดกันจ้ำจี้จ้ำไช อย่างวัดหนองป่าพง พอเป็นไปสักหน่อย พุดก็น่าฟังสักหน่อยถาออกจากกลุ่มนี้ไปแล้ว ลองๆ ดูก็ได้แสดงว่าพวกเราไกลมาก มีประชาชนมาถามอาตมาว่า “หลวงพ่ ประชาชนมันจะเป็นคอมมิวนิสต์ไหม?” อาตมาตอบว่า “ถ้าเราไม่เป็นมันก็ไม่เป็น ถ้าเราเป็นมันก็เป็นเท่านั้นแหละ จะไปถามใคร” เราไม่เบียดเบียนกันดูซิ รู้จักรักษากัน ใครจะมาเป็นอยู่ที่นี้ แต่ที่นี่ผู้น้อยกินผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่กินผู้น้อย มันก็ไม่อยู่แหละ เพราะมันเป็นอยู่แล้ว โยมเขาพูดว่าสาธุอย่าให้เป็นเลย กระผมคิดว่าคงไม่เป็นหรอก หลักพุทธศาสนาตั้งมันอยู่ ตั้งเหมือนกระบิขาบ ไม่ได้กินมันจะอิมได้หรือ? มันเป็นของมันอยู่อย่างนั้น

ศาสนา ก็คือ ปฏิบัติความจริงมันถึงจะถูก ถ้ายิ่งนั้นหนังสือที่เขาเขียนใส่ตู้ไว้มันเป็น “ศาสนา” เท่านั้นแหละเพราะของดีอยู่ที่นั่น มีแต่หนูไปกัดทำลายหมดเท่านั้นแหละ ศาสนาอย่างนั้นมันไม่เป็นศาสนาหรอก จะให้เป็นศาสนาต้องปฏิบัติ ศาสนามันจึงเป็นมีแต่ไหวไม่ไหม้นบาป แต่ไม่เลิกทำบาป ไหวแต่ไม่เห็ดผิด อันนี้มันเป็นคนไม่มีปัญญา อาตมาไปเมืองนอกถูกเขาถามว่า เมืองไทยมีพุทธศาสนาแต่ทำไมขโมยเยอะ คือเขาเคยมาเที่ยวถูกพวกมิชชันนารีพวกชิงว้างราวเขา พออาตมาไปเขาถามอาตมา อาตมาตอบเขาว่าจริง “แต่ว่าพุทธศาสนาไม่ได้ขโมย คนมันขโมย คุณจะมาโทษพุทธศาสนาไม่ได้หรอกต้องโทษคน” อาตมาเลยถามเขาไปว่า กฎหมายเมืองนี้มีไหม? เขาตอบว่ามี อาตมาถามเขาต่อไปว่า คนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายมีไหม? เขาตอบว่ามี อ้าว!... ก็มีกฎหมายทำไมเป็นอย่างนั้น มันเป็นเรื่องอย่างนี้ ถ้าวัดกันสวนตสวนแล้วพวกเรายิ่งไกลมาก ถ้าพูดถึงเขาวัดก็เขามาอยู่ แต่ถาพูดธรรมะให้ฟังบางทีก็ไรให้เราก้มี ผู้เฒ่า บางทีอาตมา ถาม ผู้เฒ่าเข้าวัดเลิกกินเหล้า เลิกฆ่าสัตว์หรือยัง? เขาบอกว่ายังไม่เลิก ถึงเวลากินก็กินอยู่ ถาเราพูดมากบางทีก็อาจจะดูพระก็ได้ นี่เป็นเรื่องอย่างนี้ ฉะนั้นกุลบุตรลูกหลานเราจะรู้เรื่องอะไร ไม่รู้อะไรมันอยู่กับพ่อแม่ มันก็ทำตามพ่อแม่มา เลยกลายเป็นประเพณีทุกวันนี้ บวชสมัยก่อน ต้องตั้งใจมาครึ่งหนึ่ง ขาเตียงเขามี 4 ขา บวชเขามาอย่างน้อยต้องได้ 4 พรรษา ครบขาเตียง อันนี้สมัยก่อนเราบวชอย่างนี้ ถ้าได้ถึง 5 พรรษาเป็นภิกษุเกาเลย สมัยก่อนบวชก็ไม่ยากอะไร แต่เดี๋ยวนีการบวชบางทีต้องเอาที่นาไปจำนองเขา เพื่อเอาเงินมาบวชลูกชาย กินสุรากัน 7 ว 7 คีน บวช 15 วัน 7 วัน บวชเขามาแล้วเขามาอยู่ในวัดก็สั่งสอนยากกว่า ยากยิ่งกว่าเสีย

ให้กินข้าวครึ่งเดียวก็ยากให้กราบให้ไหว้ก็ยาก

ขนาดเอาเสื่อเข้ามาในวัดเลยก็เดียวไม่ยอมประพฤติตาม เอาแต่ทิฏฐิมานะของตัวเอง มันจะเห็นศาสนาได้อย่างไร มันห่างไกล มันไม่ถึง คนทุกวันนี้ความรู้อันมีมาก แต่ความดีมันไม่มีมันมีแต่ความรู้เฉยๆ ถ้ามีแต่ความรู้ความดีไม่มี มันไปยาก อย่างดาสีตาสา ตูมาตามีไม่เคยทำลายบานเมืองหรือก เขาก็มีแต่ทำไรทำนากินไปตามูประสาของเขา ถ้าคนมีความรู้ไม่มีความดีฉิบหายหมด ไม่เหลือ พี่ ป่า นา อา เตือดรอน มาปกครองบานเมืองกินหมด นั่นคือคนมีความรู้ แต่ความดีไม่มี ก็เกิดความเตือดรอน

พระพุทธเจ้าของเราท่านว่า “ความรู้ก็ให้มี ความดีก็ให้มี ปฏิบัติศาสนาในบ้านเมืองก็อยู่เย็นเป็นสุข” มันเป็นลักษณะนี้ ทุกวันนี้ศีลธรรมมันขาด ทางไกลมากจากศีลธรรม ไม่วาแต่โยม พระเราอย่างอาตมาจำเป็นต้องออกไปปฏิบัติทำไม เพราะมันอยู่ยาก ขนาดปฏิบัติไม่ได้เอาเงินเก็บในยามยังผิดหมู่พวกแล้ว อยู่ทางเหนือลูกศิษย์อาตมาไปอยู่นั้น เขาเดินขบวนไม่ให้อยู่ เพราะพระฉันข้าวมือเดียว และไม่รับเงินทองด้วย พวกเขาพระกินข้าวเย็นเขาก็กลัวศาสนาเขาจะเสื่อม ไล่พระปฏิบัติหนี นี่มันเป็นไปทำนองนี้กันมาก เสียหายมากทุกวันนี้ไม่ต้องอะไรหรือก ในทางพุทธศาสนาปฏิบัติตรงไปตรงมาตามพระวินัยแล้วต้องกินทางเลย นี่เราพากันหลงมากเสียหายมาก

ทุกวันนี้ยากลำบาก คนตื้อๆ ต้องหาที่อยู่ให้ถูกจึงทำได้ ว่าจะทำดีๆ ต้องเลือกที่อีก เพราะมันขวางหลักทางโลกเขา ฉะนั้นจึงให้คอยพิจารณาพวกเรา ถ้าทำไม่ดีจะวาดีขนาดไหนมันก็ไม่ไปไต่ จึงให้เราเข้าใจวาศีลธรรมมันขาดจากบ้านเมืองทั้งหลาย ลูกสาวลูกชายเป็นอย่างไร สอนงายใหม่ทุกวันนี้? คงจะมีแต่พอกับแม่เลี้ยงควายอีตุทุกวันนี้ แดกก่อนบานก่อนเราคนงหรือกจะไปนั่งเสื่อผืนลายๆ อย่างนั้นไม่ได้ อายุกัน คุณแม่คุณแก่ไม่เคยงหรือก อายุ จะไปงผาของเจกของจีนไม่อยากง ต้องงผาแม่บานทอเอง ผาขาวเอามายอมสิคูลตามทีเคยทำมา ตัดเสื่อผาให้ลูกสาวลูกชายให้พอบานงหม ถ้าไปเห็นงเสื่อขาวๆ ลายๆ ของเจกแล้วแม่บ้านอายุ ทำไม่ถึงอายุ เพราะไม่คุมลูกคุมผัว(เป็นแม่บานที่ไซการไม่ได้) อายุมากแดกอน

ฉะนั้นการบ้านการเมืองต้องช่วยกัน เพื่อให้จิตของเราสูงขึ้นๆ มันเป็นอย่างนี้ มันทิ้งจากของเดิมไป การประพฤติปฏิบัติก็จจะหมดไปเรื่อย(การปฏิบัติธรรมกรรมฐาน) เห็นใหม่ทุกวันนี้ หมูไทย หมูหนาเล็กๆ ตัวน้อย มันไปไหนหมด นี้เห็นใหม่ เห็นแต่หมูพันธุ์อื่นไปไม่แนบงที่คนอาจจจะกลายเป็นอื่นก็ได้มีทั้งเจก จีน ไทย ลาว ไม่รู้ว่าไปทางไหน มันเปลี่ยนไปหมด พวกฝรั่งเข้ามาแต่ละครั้งหลายหมื่นเอาทังไว้ (เต็กูลูกครึ่ง) แผขยายกันไปกระจัดกระจาย ความเห็นต่างๆ ก็คอยเปลี่ยนไปๆ เราทังหลายชอบตื่นเตน เห็นอะไรก็ตื่นเตน เช่น หยูกยาเป็นตัวอย่าง อาตมาไปเมืองนอกอยากฉันยาประจำบานเขาไม่มี ถ้าไม่สบายเขาไปที่โรงพยาบาลให้แพทย์ตรวจหมอเขียนใบสั่งยาให้ เขาจึงซื้อยามากิน แต่แถวบานเรามีเงินในกระเป่าซื้อกินเอง ยาทุ่มใจ ยาปวดหาย ถ้าปวดเมื่อซื้อกินเลย เกง คนไทยเราตายไม่เหลือ แต่พวกฝรั่งยาเขาไม่ซื้อกินเองเขากลัว ยาเป็นของมีพิษ ไม่ไซวาดี้อย่างเดียว บางคนอยากอวนกินจนตัวจู้ ทุกวันนี้จึงเป็นเหตุให้เกิดอันตราย เพราะไม่รู้เรื่องอะไร เจ็บปวดเล็กๆ น้อยๆ กินยาเลย แกปวดสักทอก็หาย กินไปนานๆ ทอหนึ่งไม่หาย เอาสองทอดีขึ้นสักหน่อย พอแก่ไต่ อีกหลายปีต่อๆ มา 2 ทอไม่ไหวแล้ว ต้องเอา 3 ทอถึงจะดีขึ้นหน่อย อีกหลายๆ ปีต่อมาไม่ไหวเอา 4 เลย แลวกก็เอาวันละ 5,6 ทอเลยเถิดเลยทีนี้ มันก็เลยเกิดอันตรายแกรงกาย

ฉะนั้นเรื่องศีลธรรมพวกเรานี้ห่วงไกลมาก คยเรื่องศีลธรรมนี้เก่ง พอคุยไปคุยมากลับพูดว่า “ดีอยู่แต่ผมทำไม่ได้” พูดไปทำนองนี้ ถ้าไปสอนก็พูดว่า “ผมรู้อยู่ แต่ผมยังไม่เอา” ไม่รู้ว่าเมื่อไรจะเอา ให้พวกเราไปพิจารณาดู วันนั้นก็ต่างจากวานนี้ พรุ่งนี้มะรืนนี้ก็ต่างจากวันนี้วันนี้เป็นคนอย่างหนึ่ง พรุ่งนี้เป็นคนอีกอย่างหนึ่ง วันต่อไปก็เป็นคนอีกอย่างหนึ่งคือมันแกไปๆ ไม่ใช่คนๆ เกานะ เมื่อวานนี้เป็นคนเก่า พอข้ามวันมาเปลี่ยนเป็นคนใหม่ ถ้าไม่เป็นคนใหม่มันจะแกได้หรือ มันก็เหมือนเดิมซิดาเป็นคนเก่า อันนี้มันเป็น เราไม่ได้พิจารณาดูการเปลี่ยนแปลงของมัน มันผานมาเรื่อยๆ วัน เดือนปีก็กับเราไปเรื่อยๆ ความเจ็บความแค้นเปลี่ยนมาทุกระบบ เราไม่รู้อะไร แต่เราไม่คอยรู้จัก พระพุทธองค์ท่านสอนมาให้พิจารณา “วันคืนลวงไป ลวงไป บัดนี้เราทำอะไรอยู่” ท่านให้มันเตือนตัวเอง ตามตัวเองเรื่อยๆ แต่พวกเราสงสัยไม่ได้ถามละมั้ง ตั้งแต่เขามาที่ระลึกถึงความตายบางหรือเปล่า?

คงจะคิดหาแต่ความเป็นลุ่มมั่งความตายตั้งแต่เข้ามาจนถึงบัดนี้ คงจะไม่คิดสักที นี่มันเป็นเรื่องอย่างนี้ ฉะนั้นพระพุทธองค์ท่านให้มีสติและให้พิจารณา ให้ทันเวลาอย่าให้สายเกินไป ถ้าสายเกินไปแล้วมันจะหลง

เมืองไทยเราถ้ามีธรรมะมันจะอบอุ่นดี อบอุ่นมากถ้าเป็นเมืองอื่นกับเมืองไทยเรามันต่างกัน เมืองไทยเราเลี้ยงลูกแล้วก็เลี้ยงหลาน แล้วก็เลี้ยงเหลน เมืองนอกเขาเลี้ยงแต่ลูกเท่านั้น มันพอคุมตัวเองได้เขาก็ปล่อยให้เป็นอิสระ แต่พวกเราลูกไปอยู่ไหนก็ต้องเป็นห่วงเป็นใยมาก แต่เขา(ฝรั่ง) ถ้าแก่แล้วก็อยู่ 2 คนตายายเท่านั้นหรือกับแม่กับสุนัข ส่วนลูกจะไปไหนเขาไม่ห่วง ได้ให้วิชาความรู้แล้ว แต่พวกเราจนวายมาก ตามองมาดูทางบ้านเราแล้วทุกซทุกซ ต้องอยู่รวมเป็นกลุ่มเป็นกองแย่งกันกิน ทุกซ ดกนรก ไม่หยุดสักที แต่เขาเปลื้องความทุกข์ออก ลูกหญิงลูกชายพอบรรลุนิติภาวะแล้วเขาปล่อยให้ไปเป็นอิสระเลย จะไปอยู่เมืองไหน รัฐไหนก็ช่างเขาไม่ห่วง จะไปเป็นครูเป็นอะไรก็ตาม มีลูกมีผัวก็ตาม เลิก คุณกับฉันเลิกกันเท่านั้นพอ ไม่ต้องเป็นหนี้เป็นสินกัน พ่อแม่ก็แยกไปอยู่ต่างหากซะ สบาย แต่พวกเราตมตั้งแต่อนจนถึงหัวไม่เลิกสักที(ดมลูกหลงลูก) ผลสุดท้ายมันทำเราให้หน้าตาตกแล้วมันก็หนีไป

ประเพณีของเราถ้ามีศีลธรรมมักจะอบอุ่นมากแต่พวกเขา(ฝรั่ง) แก่มากก็เข้าโรงพยาบาล(สถานสงเคราะห์คนชรา) ไม่อบอุ่นแน่ถ้าเป็นอย่างนี้ ถ้าไปพูดศีลธรรมให้ฟังไม่ได้ เมืองนอกถ้าไปพูดเรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย เขาอยากจะลูกหนี คือเขาไม่อยากตาย เขาไม่อยากแก่ เขาไม่อยากเจ็บ เขาไม่อยากฟัง เขาอยากหนุ่มอยู่เรื่อยๆไปคนแก่เขาถาหนึ่งเหยวียน เขาก็ไปผัดตัดออกเย็บเขาใหม่ให้ตั้งขึ้นเหมือนหน้ากองเพลเลยแหละ เย็บไปเย็บมาเหลือแต่หนังหุ้มกระดูก ยิ่งเลวร้ายกว่าเดิมไปอีก เอาสีแดงสีดำทาไว้แดงไว้ยังกับเปรต ยิ่งร้ายกว่าเดิมอีกแดงใหม่มันก็ไม่ไหวเพราะมันเป็นเป็นอย่างนี้ ถึงว่าพวกเราพอระลึกได้ก็ให้ระลึกถึงตัวเอง เกิดมามันก็ทุกข์ยากอย่างนี้แหละ เพราะมันไม่ใช่พระนิพพาน จะหาความสบายไม่มีหรอก ถ้ามันยุ่งมันยากก็ปล่อยให้ว่างมันชะมันถึงจะได้ความสบาย “ซึ่งหัวมันเถอะ ปล่อย” วาอย่างนี้มันจึงจะสบาย ถ้าจะไปเลี้ยงลูกเลี้ยงหลานเลี้ยงเหลนให้มันใหญ่ให้หมดอย่างนี้มันก็ไม่ไหวแล้ว โลกมันเป็นเป็นอย่างนี้

ขอบคุณที่มาข้อมูล